اتباع الرسول

تالیف

ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسول

تالیف

ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

دكتاب نوم : اتباع الرسول

ليكونكى : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونكى : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وږى ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع | گڼه

موضوع	گڼه
۱- سریزه	۱
۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی	٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي	۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی	۲۰
۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی.	۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای.	۲۵
۸- کوم عمل کي چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی.	۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورو سته د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤۰
۱۱- د تقلید رد	٤۳
۱۲- د تقلید لغوي معنیٰ	٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	
١٣	د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
١٤	تقلید کله شروع شو	٥٢
١٥	د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو او نورو د امت د علماوو د اقوالو په تایید	٦٦
١٦	د اختلاف په وخت کې د حل لاره	٩٧
١٧	د الله تعالیٰ او د پیغمبر د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده۔	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادى له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدى هدى محمد صلى الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالی چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را بښکته کاوه نو ورته یي وویل:

« قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ » سورة البقرة - ۳۸ -

« مونږ وویل کوز شئ له جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وي او نه به غمجن کیږي »

په دې ایت کښي الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یي بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښي حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښي داسي لیکی:

« قال ابوالعالیة الهدی الأنبیاء والرّسل والبینات والبیان، و قال مقاتل بن حیان: الهدی محمد صلّی الله علیه و سلّم وقال الحسن الهدی القرآن » تفسیر ابن کثیر ص۸۳ ج ۱ / ۱

« ابوالعالیة ویلی دی چي له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چي هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلّم څخه او حسن بصری ویلی دی چي هدایت قرآن دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري واړه قوله صحيح دي ځکه چي ټولو امتونو لپاره هدايت انبياء او د الله فرمانونه دي او اخري امت لپاره اخري پيغمبر خاتم الانبياء محمد صلى الله عليه وسلم او په هغه باندي د الله له لوري رالېږل شوى کتاب قرآن کريم دى.

نو په هر امت باندي د خپل رسول او نبي اطاعت فرض و او هر امت ته چي کله الله تعالى کوم پيغمبر رالېږلى دى هغوى ته يې د دى حکم کړى دى چي زما د رالېږل شوى رسول اطاعت او تابعدارى وکړى لکه چي الله تعالى فرمايي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الايه سورة النساء - ۶۴.

«او مونږ هيڅ يو رسول نه دى لېږلى مګر د دى لپاره چي د هغه تابعدارى وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چي کوم پيغمبر لېږل شوى و هغوى د هغه رسول او نبي په تابعدارى او اطاعت مأمور و.

او مونږ ته الله ج اخري پيغمبر حضرت محمد صلى الله عليه وسلم د رسول په حيث رالېږلى دى لکه چي فرمايي:

«وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الايه» سورة آل عمران ۱۴۴. «محمد ندى مګر رسول دى له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکبني هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائی:

«وَمَا أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ». سورة سباء ۲۸.

«مونږ نه یې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیری ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سورة سبا (۲۸) نو مونږ هم دغه اخری رسول په اطاعت مأمور یو او د ده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او د ده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښې زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ» سورة الانفال (۱)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَ اَطِیْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِیْعُوا الرَّسُوْلَ فَاِنْ تَوَلَّیْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰی رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِیْنُ « سورة التغابن: — ۱۲ -

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« یٰاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا اَطِیْعُوا اللّٰهَ وَ رَسُوْلَهٗ وَ لَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَ اَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ.

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَ اَطِیْعُوا اللّٰهَ وَ الرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ « سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چي په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَ اَطِیْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِیْعُوا الرَّسُوْلَ وَ احْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّیْتُمْ فَاعْلَمُوْا اَنَّمَا عَلٰی رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِیْنُ ». سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او ووېرېږئ ». که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي :

« وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ اُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ » - سورة التوبة (۷۱) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا نې ښځې ځینې د ځینو دوستان دي امر کوي په نیکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چې الله په دغه کسانو رحم وکړي . بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمائي :

« وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ اُولٰئِكَ رَفِيْقًا » - سورة النساء (٦٩) -

« او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چې الله په هغوی انعام کړیدی د انبیاء رښتونو، شهداؤ او صالحینو څخه او دوی د ډیر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمائي :

« وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » سورة الحشر (۷)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول درکړي وي نو وي نیسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي یاست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پری ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه یې مونږ منعه کړي یو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعداری کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما تابعداري وكړي الله به تاسو سره محبت وكړي او ستاسو ګناهونه به وبخښي او الله بخښونكى او مهربان دى ورته ووايه چي د الله اطاعت وكړئ او د هغه د رسول اطاعت وكړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بې شكه الله كافران نه خوښوي .

نو معلومه شوه چي څوك وائي : زه د الله تعالى بنده يم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالى د رالېږل شوي رسول محمد صلى الله عليه وسلم اطاعت منل كوي او كه چا د الله تعالى د رسول ونه منل هغه كافر شو نو ځكه الله تعالى وويل چي " الله كافرانو سره محبت نه كوي " او د الله تعالى او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم اطاعت او تابعداري كښي د فلاح او اطمنان شرونه دي.

الله تعالى فرمائي :

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴) -

" اى مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول كړئ كله چي تاسو هغه ته رابلي چي تاسو ژوندي كوي " .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء (۸۰).

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړه.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْىٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِىْ خَزَائِنُ اللّٰهِ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّىْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَىَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام ـ ۵۰ ـ

ای محمده! ورته ووایه چې زه تاسو ته دا نه وایم چې ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غیبو پوهیږم او زه تاسو ته دا نه وایم چې زه فرښته یم زه تابعداري نه کوم مگر د هغه شي چې ما ته یې وحي کیږي. ورته ووایه چې آیا برابر دي ړوند او لیدونکی».

او الله تعالی فرمایي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف ـ ۲۰۳ ـ

او کله چې را نه وړې دوی ته یو ایت نو وایې چې ولې يې ته پخپله نه غوره کوې ورته ووایه چې زه یواځې د هغه تابعداري کوم چې ما ته یې زما د رب له لوري وحې کیږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدایت او رحمت دي هغه قوم لپاره چې ایمان راوړي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلي دي چې د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هریرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی:
څه شی باندی چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ".

بل روایت کښې راځي:

عن انس عن النبی صلی الله علیه وسلم قال: "ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الایمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبداً لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار".

انس رضی الله عنه نه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: "درې خبرې نه دي چې چا کښې وي نو د ایمان خوږ والي به پرې ومومي چا نه چې الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زیات محبوب وي، او څوک چې د چا سره محبت کوي یوازې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورته خلاص کړی دی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښې ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به". الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؟

او دا هله معلومېږي چې یو حدیث دچا د رائی خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښودله او حدیث ئې واخیست مؤمن دی او که حدیث ئې پرېښود او د خپل خواهش ئې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښې راځي،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، خوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي * .

بل حدیث کښې راځي

* عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال : قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عني وهو متکیء علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله *

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : خبردار ! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به تخیل څای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پېدې کښې مو چې څه حلال و مینده هغه به حلال کنو او پېدې کښې مو چې څه حرام و مینده هغه به حرام کنو ، – او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي * .

او دا څکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړې بلکې د وحی تابعداري کوي ، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرسېره رد دی چې هغوی وائي : یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځیني احناف هم د پرویزیانو غوندې ګڼه کم نه دي ځکه چې دوی هم په د پروخایونو کښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وايي چې کتاب الله باندي زیادت په خبر واحد نه دی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نه ده بلکې د پروخایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندي په کتاب الله زیادت جائز کړی دی .

همدا رنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعری رضی الله عنه أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قال : إن مثلی ومثل ما بعثنی الله به کمثل رجل أتى قومه فقال : إنی رأیت الجیش بعینیَّ وانا النذیر العریان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجیش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعنی واتبع ماجئت به ومثل من عصانی وكذب ماجئت به من الحق .

متفق علیه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وايي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پري رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائی چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړئ، ځانونه خلاص کړئ. نو یوه ډله د دغه قوم ځنې ددغه خبرو ومنې او د شپې لاړ شی نو نجات بیا موی او یوه ډله ورته ووائی چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چې زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلی یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددې ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات وموندو او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله»

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رضی الله عنه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي :

«چاچي زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچي زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښي راځي :

«عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبىٰ قالوا ومن يأبىٰ قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابىٰ»

رواه البخاري.

د ابوهريرة رضي الله عنه نه روایت دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلّم وويل :

«زما ټول امت به جنت ته داخليږي مګر هغه څوك نه داخليږي چي انكار يې وكړ. صحابه ؤ وويل: څوك انكار كوي؟ رسول الله صلى الله عليه وسلّم وويل: چاچي زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچي زما ونه منل هغه انكار وكړ».

د رسول الله صلى الله عليه وسلّم د اتباع په هكله زيات احاديث او اثار راغلي دي او دا ځكه چي د رسول الله صلى الله عليه وسلّم په اتباع كښي كاميابي ده او د رسول الله صلى الله عليه وسلّم مونږ ته ډير ښكاره او واضح دين پريښي دی لكه چي فرمايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»

رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې اینبي یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډېر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم پکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قیامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان کوي

الله تعالیٰ فرمايي :

„وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ“

سورة ابراهيم ۴۴.

او وویره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زموږ ربه موږ ته دی نيږدې تر وسته کړه موږ به ستا دعوت قبول کړو. او د رسولانو تابعداری به و کړو. ایا تاسو مخکښې له دی قسم نه وو کړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته.

نو د قیامت په ورځ به وايي چې ای ربه موږ د دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وکړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش هوښ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مو نه وای کړې.

الله تعالیٰ فرمايي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۞ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۞ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا ۞» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای هاى افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه يې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لارې کړم وروسته له هغې چې ما ته راغی او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستې پریښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی آرمان کوی چې کاش موږ د رسول الله ﷺ تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهٖ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهٖ جَهَنَّمَ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا » سوره النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول او روسته له هغي چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چي وګرځېده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو».

او الله تعالیٰ فرمايي:

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَمَنْ يُّشَاقِقِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ » سوره الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دی چي هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او دهغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللهِ وَمَنْ يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دی او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول، نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې تري ویالې بهیږي په دی کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او د هغه لپاره سپکوونکی عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دی وویریږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوی چې ده ته به فتنه ورسیږي او یا به ور ته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسیږي.

تفسیر ابن کثیر د دی ایت په تفسیر کښي داسي لیکي:

(فلیحذر الذین یخالفون عن امره) ای عن امر رسول الله صلی الله علیه وسلم و هو سبیله و منهاجه و طریقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود علی قائله وفاعله کائنا من کان کما ثبت فی الصحیحین وغیرهما عن رسول الله صلی الله علیه وسلم أنه قال: "من عمل عملا لیس علیه أمرنا فهو رد" ای فلیحذر ولیخش من خالف شریعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصیبهم فتنة) ای فی قلوبهم من کفر اونفاق او بدعة (اویصیبهم عذاب الیم) ای فی الدنیا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك.

تفسیر ابن کثیر ص۳۰۷ ج۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلی الله علیه وسلم امر دی چي هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم لار، طریقه، طرز عمل او شریعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کیږي نو هغه چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبلیږي به او کوم چي مخالف وي نو هغه به د هغه ویونکي او کوونکي باندي رد کیږي هر څوك چي وي.

لکه چي په صحیح بخاری او صحیح مسلم او نورو کتابونو کښي

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نه وي نو هغه رد دی» .

نو معنی دا شوه چې اړه مردودی وو هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دو یته به ددوی په زړو لو کښې فتنه ورسیږي د کفر، نفاق او بدعت څخه . او یا به ورته دردناک عذاب ورسیږي . په دنیا کښې په قتل ، حد ، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او داسې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډېر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وایي چې دا حدیث زموږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډېرو بعید و تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیری کوي او کله دیوې د ینی درسگاه ، جوماتونو او ټولني څخه خلک بندوي او ورته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زموږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالیٰ فرمائي:

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (۶۵)

نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلک ګمان کوي، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم و نه نګرځوي تا په هغه څه کښې چې د دوی تر مینځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وی او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي و نه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره ».

الله تعالیٰ په خپل ذات قسم کوي چې دا خلک نزهغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله و نکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسیاستانیصلې ته داسې غاړه کېښېږي دي چې پرې خوشحاله وي اوخفه نوي ، نو داختلاف په صورت کېښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن اوحدیثو فیصله وکړو اودخلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښي دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب في حجة الوداع فقال : « ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه ». رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

« ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښي دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی » .

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی اوکه دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیاری شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمائي:

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد: ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي. ای مؤمنانو! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ.

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يکې به وي هغه بدعت دي او هر بدعت گمراهي ده
لکه چې په حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال: إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووېله بيائې وفرمايل : بهتره لاره او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په کارونو کښې بدچې دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت گمراهي ده .

په يو حديث شريف کښې راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم :
من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضي الله عنها څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چاچې زمونږ په دې دين کښې نوى کار پيدا کړ چې د دى څخه نه وُ نو هغه رد دى " .

په بل روايت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوه هغه رد دی.

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنګه چې د اوسنی زمانې مبتدعین وائې چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښې سه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائې:

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلى الله عليه وسلم خان الرسالة لأن الله يقول «اليوم أكملت لكم دينكم وأتممت عليكم نعمتي...» فما لم يكن يومئذ دينا لايكون اليوم دينا».

اصول في البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت گڼه نو ده دا گمان وکړ چې محمد صلى الله عليه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالى فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی». نو هغه ورځ د رسول الله صلى الله عليه وسلم په وخت کښې چې څه شي دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبد الله بن مسعود رضي الله عنه فرمائې:

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد كفيتم». رواه الدارمي

تاسو د رسول الله صلى الله عليه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چي تاسی ته دین پوره او بس شوی دی".
همدا رنګه یو بل روایت کښي راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چي زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چي په هغه کښي اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چي لمونځ پکښی وکړو نو مؤذن آواز وکړ چي لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جوماته ووت او وې ویل : مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ ئې پکښی ونکړ.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښی ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښی د اذان نه غیر داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووایه.

نو که اسلام کښي چېرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت وواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که یچا وکړ ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښی د پر کلک وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری ئې په هر څه کښی کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

«عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت ألبس هذا الخاتم و إنی لن ألبسه أبداً فنبذه. فنبذ الناس خواتيمهم» رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس يې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شواو ویې ویل چې: ما داکوته په کوته کړی وه. خوزه به یې نور هېڅکله په کوته نه کړم نوکوته یې وغوړځوله خلکو هم خپلې کوتی وغورځو لې

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبدالله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وایئ چې عبدالله ن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې»

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبدالله انہ سمع رجلا من اهل الشام وهو یسئل عبدالله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامی ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابی یتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبدالله نه روایت دی هغه وائي چې ما د یوه شامي سړي نه واوریدل چې د عبدالله بن عمر څخه یې د حج په هر څوکي د عمرې پوښتنه کوله عبدالله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چې ستا پلار (عمر) خو ځلك ورڅخه منع کول عبدالله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار ترې منعه کړې وي او رسول الله صلى الله عليه وسلم دا کړې وي. نو زما پلار تابعداري به کیږي او که د رسول الله صلى الله عليه وسلم؟.

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د حکم تابعداري به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلى الله عليه وسلم دا کار کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره و نه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلو نه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدا رنګه بل روایت کښې راځي:

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال: ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً». رواه ابن ماجة.

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکی (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړي او ویلی یې دي: چې دا د وړې کیڼکې ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاښن ماتوي او سترګه را اوباسي » سعيد وايئ چې د عبدالله ورارۀ بيا دا کوزاروته شروع کړل نو عبدالله ورته وويل چې زۀ تا ته حديث وايم چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بيا ګوزاروته کوی؟ زه به تا سره هيڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روايت کيښي راځي:

عن زيد بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله عليه وسلم وعلی ازار يتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقين فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زيد بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روايت کوي هغه وايئ چې زۀ رسول الله صلی الله عليه وسلّم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځانګيده نو رسول الله صلی الله عليه وسلّم وويل چې دا څوك دی؟. ما ورته وويل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمايل چې که ته د الله بنده يې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډيو نيما يئ پورې اوچت کړ. زيد وايئ چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زمونږ د ملایانو او یا عوامو په شان نه وو چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما وېل داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حدیث ویل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې وویل شو نو هېڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا دیوی مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته یې ویل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلی الله علیه وسلم وتقولون قال عمر وابوبکر؟

تفسیر أضواء البیان ص ۵۱۶ ج – ۷ ۔

مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص ۲۱۵ ج – ۲۰ ۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه وایم چې رسول صلی الله علیه وسلم داسې ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي۔

نو صحابه وو د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بد کانه چې ورته یې وویل آسمان نه به دربانديې تبړی نازل شي ـ نوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا راننده مقلدین یې لیدلي وای نوځه به یې ورته ویل چې دوی دهرې ښې فقیر او امام خبره په حدیث مخکښې کوي.

هدارنګه په بل روایت کښې راځي:

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: نعم الرجل خريم الاسدي لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه.

رواه احمد.

ابن حنظلیه نه روایت دی هغه وایې چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم وفرمایل:

خریم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ویښتان یې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ یې د ګیټیو نه ښکته نه وای نو دا خبره خریم ته ورسیده نو هغه قیچی راواخیسته او ویښتان یې د غوږونو نیمایې پورې غوڅ کړل او پرتوګ یې د پنډیو نیمایې پورې پورته کړه.

بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد فى بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عز وجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؟

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى چي حيا ټول خير دى او يا بى شكه حيا ټول خير دى نو بشير بن كعب وويل مونږ په خينو كتابونو او يا حكمت كښى ليدلي دي چي خينى د حيا نه سكون او وقار دى الله تعالىٰ لره او خينى ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تر دى چي دا خبره ئي دوه يا درى خل وكړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګى ئي سرى شوى او وئي ويل چي زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته پكښى د كتابونو خبري كوى ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیا يې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندې دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت يې امر کاوه بیا ئې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذی نفس محمد بیده لو اصبح فیكم موسیٰ ثم اتبعتموه وتركتمونی لضللتم ... الحديث " رواه احمد

" عبد الله بن ثابت نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس كښې دی كه موسیٰ عليه السلام تاسې ته راشی او بيا مود هغه تابعداری وكړه او زه مو پريښودم نو اړومرو به گمراه شئ " .

نو د موسی عليه السلام تابعداري سره لدی چې هغه پيغمبر ؤ لكن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل كښې د هغه منل گمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم صحيح حديث ورته ورسيږي او بيا د مذهب تقليد كوي او هغه حديث نه مني نو ايا دا به گمراه نوي بلكې دا تر ټولو لوی گمراه دی .

همدارنگه حديث كښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لوكان موسى حياً بين اظهركم ماحلّ له إلا أن يتبعنی . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبدالله رضي الله عنه نه روايت دی هغه وايي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي :

"د اهل کتابونه د هيڅ شي پوښتنه مه کوئ ځکه چې هغوی هيڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چې يا به تاسو د باطل تصديق وکړئ او يا به د حق تکذيب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مينځ کښې نو هغه ته بل څه روا نه وو غير له دې چې زما تابعداري وکړي ."

او بل روايت کښې راځي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي:

"والذی نفس محمد بيده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبيل ولو کان حيا وادرك نبوتي لا تبعني " رواه الدارمي من حديث جابر

" قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شي او د هغه تابعداری مووکړه او زه مو پريښودم نو د سمې لارې نه به بې لارې شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت يې موندلای وای نو اړ او مرو به يې زما تابعداری کړې ."

نو موسی علیه السلام چې پيغمبر وُ که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د بل چا اطاعت روا نه وُ نو بل چا ته به څرنګه روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په هکله د پرزیات څرګندونو دي هکله تول نصوص چي د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښې وشو لکه د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کي او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندي کړم ، که څه هم مونږ د الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي یو ، خو بیا هم یوازې د دې لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چي ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چي دا مسائل زمونږ د ځانګړې رأی او فکر نتیجه نده بلکي تول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري دي او د تقلید رد لدې کبله ضروري ګڼم چي د تقلید په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې او اختلافات را منځته شویدي تر دې چي خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احاديثو څخه ډېر لیري شویدي دا ئمه کرام وبیا هکله دومره غلو او زیاتی شروع شویدی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتوخلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالېږي او داسې استدلال پرې بیول کېږي چې تر به واڼۍ دغه اقوال اسماني وحی ده عام خلك د دین سره دومره ناآشنا شویدی چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاوو د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چیرته یو چاته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړی. عوام خو لاڅه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهېږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لاتدری فتلك مصيبة
وإن كنت تدری فالمصيبة أعظم

که نه پوهېږی او داسې کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهېږی او سره د پوهې داسې کوي نو بیا خو ډېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنی :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دی او د "قلادة" د مادې څخه اخيستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړونډۍ ته ويل کېږي چې د څناورو او څارپايانو په غاړه کښې اچول کېږي نو تقليد په لغت کښې غړونډي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حديثو په کتابونو کښې "باب تقليد الغنم" يا "تقليد الإبل" راځي يعني د حج په مناسکو کښې هغه د هديې څارويو په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړونډۍ اچول .

د تقليد اصطلاحي معنی :

تقليد په اصطلاح کښې د يو چا خبره بې دليله منلو ته وائي ، لکه چې امام ابن القيم د تقليد اصطلاحي معنی داسې را نقلوي

" التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة " . اعلام الموقعين ص ۱۷۸ ج ۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول اوخبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ویونکی ته پرې دلیل نه وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پرې ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدهٔ امالی ص۳۴ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکأنه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبرې منل دی بې دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره یې یوه غاړکۍ او غړوندې کړې او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبرې بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة - مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کیږي او مقلد ته عالم نه ویل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي:

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص۷ ج-۱

« خلکو پدي اجماع کړیده چي مقلد په علماؤ کښی نه شمېرل کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښی داسې آیتونه ډېر زیات دي چي علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښی استدلال کوي ،

الله تعالیٰ فرمائي : « اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآية » (التوبه - ۳۱ -)

ډوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا » .

دغه آیت چي کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښی یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چي مونږ خوئ عبادت ندی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ما حرم الله فتحلونه »

ایا داسې نه وو چي هغوی به هغه څه حرام کړل چي الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام کنل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل؟

عدی بن حاتم وویل چې همدا سې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل:

«فتلك عبادتهم». «همدا د هغوی عبادت وُ».

رواه احمد والترمذی.

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراوُ د خپلو علماوُ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمایي:

«وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ۝» سورة زخرف ۲۳-

«او همدارنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی نه دی لیږلی مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو» او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمایي:

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ ۔ وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوْا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ○

سورة البقرة ١٦٦ – ١٦٧۔

کله چې بيزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ يوځل دنيا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بيزار شو لکه چې مونږ نه بيزار شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالى فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَائَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَائُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة – ١٠٤۔

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موږ پرې موندلي دي. اګر که د دوی
پلاران په هیڅ شي نه پوهېږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالیٰ فرمایي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وایي چې ای ربه موږ د خپلو سردارانو او
لویانو منلې وه نوموږ ئې تخه يي سمه لاره ورکه کړېوه»

علامه شنقیطي ددی ایت لاندې لیکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء
وقد احتج العلماء بهذه الأيات في ابطال التقليد ولم
يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من
جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين
التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر
فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد
ملوماً على التقليد بغير حجة

تفسیر اضواء البیان ص ۴۹۱ / ج ۱

پدې دول د پلرونو او مشرانو د تقلید بدي په قرآن
کریم کښې ډېره زیاته ده.

د تقلید په باطلولو علماؤ پدې آیتونو دلیل نیولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنيو کفر علماء پدی ا يتونو دليل نيولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبيه پدی کښی نده چې يو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبيه د هغه مقلدينو په منع کښی واقع شويده چې دخپل مشر بی دليله منل کوي ، او دا داسی ده لکه يو سړی تقليد وکړي نو کافر شي بل تقليد وکړي گناهګار شی او بل د دنيا په کار کښی تقليد وکړي نو هغه د صحيح طريقي څخه خطا شی نو دا هر يو په بی دليله تقليد باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ بوتنه خیر القرون ویلي دي یعني په اولنیو دریو پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو.

محدث دهلوي شاه ولي الله رح وائي:

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص۱۴۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو را ټول شوي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولي الله په خپله رساله الانصاف ص۷ کښې ليکي :

اعلم أن الناس في المائة الأولى والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه .

يوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پيړۍ کښې خلک ديوه شخص په تقليد راټول نه وو .

شيخ خجندي وائي :

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة و التابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة اوجميع أقوال مالك اواقوال الشافعي اوجميع أقوال أحمد اوغيرهم ولم يعتمد على ماجاء في الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين .   هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحين دا تقليد نه پيژنی او د صاحب الشرع يعنې رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه غير د بل چا تقليد يې نه کاوه او د سلف صالحينو يعنې صحابه وُ تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې يو انسان يو احئ د يوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسی روان وی نو چاچې د ابو حنیفه نول اقوال واخیستل یا یې د مالک نول اقوال واخیستل یا یې د شافعی نول اقوال واخیستل، یا یې د احمد نول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا نول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي - نو د غه شخص د نول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه.

علامه خجندی لیکی:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدیت السلطان ص۱

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د دری صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وايي:

وانما حدثت هذه البدعة فی القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم فی جمیع ما قالوه یبیحون به الفروج والدماء والاموال ویحرمونها ولا یدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ .

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج-۲

دا د تقليد بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم ورته بده ويلي د دې څخه وروسته پيدا شوې نومقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو نرجونه (دبنځو عورتونه) او وينې او مالونه رواكوي ، او نارواكوي او پدې نه پوهيږي چې دا خبره صحيح ده او كه خطا ده . او دوى په دې كارونو سره په يو لوى خطر كښې واقع شوي دي . او دوى لپاره د الله په مخ كښې ډير سخت مقام دى چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهيده بيا به په دې پوه شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وو » .

علامه شنقيطى په خپل تفسير اضواء البيان كښې ليكي :

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة » .

تفسير اضواء البيان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

ديوه معلوم او ټاكلي عالم تقليد كول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری نوموږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې هیڅ شوی نه دی ؏.

همدار نګه نور ډیر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود کړی او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې «بی مذهبه ډله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو او که نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو او که نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو او که نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

تول مسلمانان ته لوبيا تا دغه فتوی په کوم دليل اوکوم جرأت سره په دغه تولو محکنيو او وروستنيوخلکو ولکوله ايا د الله نه نه ويريږي ؟ آيا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې ته دچا په مذهب وې ايا د قيامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی ؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کېږي چې آيا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم خبره منلی وه اوکه نه ؟. ضرور به داسې يوه ورځ راځي چې ته او ستا په څېر نور ډېر ړانده مقلدين به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به درته وايي چې په کوم دليل دی حلال اوحرام جوړ کړی ؤ ؟ په کوم دليل دی ديوه غير معصوم خبره منلې وه ؟. او په کوم دليل دی دغه غير معصوم د ربوبيت او رسالت درجې ته رسولای ؤ ؟ ولی دی زما د رالېږل شوی رسول خبره نه وه منلی ؟ ايا ما تا ته نه ؤ ويلي چې : مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آيا ما تا سو ته نه ؤ ويلي چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاو د هغه د رالیږلی شوی اخري رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروي وکړه او د فلانی او فلانی خبري پریږده د هغه ورځي څخه مخکښی د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیاته راتلل وي او نه به بیا پښېماني څخه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدی په هکله داسې وائي:

« وكان دين الله سبحانه و تعالىٰ أجل في صدورهم، و اعظم في نفوسهم، من ان يقدموا عليه رأياً او معقولاً او تقليداً او قياساً ».

اعلام الموقعين ص ٦ ج ١

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دی نه ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډیر لوی ؤ چې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي .

نو د دی نه معلومه شوه چې ترڅلورمې صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمی صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدين في التعصب للرجال واقفين مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دلیل سره ولاړ ؤ د حق سپرلیه برچې هرخوا ته روانی وی هغوی به هماغه لوری ته تلل»

یعنی دا به یې نه ویل چې زما امام او مقتدا داسې ویلی دی نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم اگر چې د بل چا خبره د حجت او دلیل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وویل هغوی به یې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدین چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغوی حقه خبره نه منی او هغوی د مذهب خبره یې ټینګه کړی وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د یوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علی الدیوبندی په ترمذی

باندې تقریر لیکلی دی په هغه کښې یوه مسئله دا ده چې:

عبد الله بن عمر وائی رسول الله صلی الله علیه وسلّم فرمایلی دي:

«البیعان با لخیار مالم یتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخيستونكي او خرڅونكي ترهغه پورې خيار لري چې تر څو جلا شوي نه وي».

پدې كښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثين وائي چې د دې تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی يعنې بايع او مشتري ترهغه پورې اختيار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللي نه وي. او ابوحنيفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالكلام دی يعني كله چې بايع ووېل چې ما په دا خرڅ كړی او مشتری ووېل چې ما واخيستی نو بيا اختيار نه لري.

د دې حديث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثينو د مذهب تائيد كېږي ځكه چې هغه به كله څه شی واخيست او يا به يې خرڅ كړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دې لپاره چې بيع واجب شي لكه دا عمل يې امام ترمذی په $\frac{ص ٢٣٦}{ج - ١}$ كښې ذكر كړی دی. همدا رنګه نور ډېر زيات احاديث په دې دلالت كوی چې مراد د تفرق څخه تفرق با لأبدان دی. او عجيبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی كله د روايت څخه خلاف وكړی نو د هغه راوی به عمل اخيستل كېږي. او راوی چې د كوم حديث روايت كړی دی هغه به پرېښودل كېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پیدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخيار من مهمات المسائل و خالف أبوحنيفة فيه الجمهور وكثيراً من الناس من المتقدمين والمتأخرين صنفوا رسائل فى ترديد مذهبه فى هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولى الله المحدث دهلوى قدس سره فى رسائل مذهب الشافعى من جهة الأحاديث والنصوص وكذلك قال شيخنا مد ظله يترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجيح للشافعى فى هذه المسألة ونحن مقلدون يجب علينا تقليد امامنا إبى حنيفة». تقرير الترمذى ـ لمحمود حسن الديوبندى ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د محکنیو او ورووستنیو ډیرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډیرو علماؤ د ابو حنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډیری رسالی لیکلی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم په خپلو رسالو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړې. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعی مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پریږدی او د مذهب پسی ځی که دا رنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک به څه وی.

او ددی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه دغه علماؤ خلك لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه دغسې علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ايـا علماءالهند طال بقاءكم
وزال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجـوتـم بـعلـمالعـقل فوزسعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلافى تصانيف الاثيرهدا يـة
ولافى اسارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شـمس الـهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لاضياءكم
ولاكان شرح الصدرللصدرشارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجیب فلیزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بیماری لیری شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیک بختئ امید لرئ، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شی، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تالیاره سره تیاری دی او رڼا نده، لا صدر شرحی کښې د سینې پراخی نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دی نوره هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه بنکاره شي نو هیڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیاته تیاره ده، او سُلم کتاب لوړه هم را ښکته کول کوی، او پوره خواته تاسو نشی پورته کولای، لو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چي ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو ته شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو ډیر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلّم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیرې شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو

او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأييد

ټولو سلف صالحينو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقليد رد کړی دی چې د هغوی ځينې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په يوه روايت کښې راځي:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد الا يؤخذ من قوله ويدع غير النبي صلى الله عليه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روايت دی هغه وائي چې زموږ نه هيڅ يوکس نشته مګر د هغه ځينې خبره به اخيستل کيږي او ځينې به پرې منوول کيږي غير د نبی کريم صلی الله عليه وسلم نه».

دريم نکته

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وائي:

لا يقلدن أحدكم دينه رجلاً ان آمن آمن وان كفر كفر فإنه لا أسوة فى الشر» اعلام الموقعين ص۱۷٦ ج۲ تفسير اضواء البيان ص٤٩٤ ج٧

ستاسو يوکس دی په دين کښې ديوه سړی څخه تقليد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړي
او که هغه کافر شو دا هم کافرکیږي ځکه چې په
شرک تابعداری نښته ده.

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه

مجموع فتاوی ص ۲۱۱ ج ۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک یې ددوی په هره
خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دي".

امام ابن قیم وائي:-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ
اقوالهم بغير حجة" اعلام الموقعين ص ۱۸۱ ج ۲ .

څلورو امامانو (ابوحنیفة، مالك، شافعي او احمد)
دخپل تقلید څخه خلك منع کړي دي او چا چې د
هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه نه امامانو بد
ویلي دي".

علامه شنقیطی وائي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع
تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون
انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم
في تقليدهم الذى منعوا منه ونهوا عنه"

تفسیر اضواء البیان ص ۵۳۹ ج ۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي داسې روند تقلید چې ځینې هغه متعصبین خلک یې کوي او دا دعوه لري چې مونږ د دې امامانو تابعدار یو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وکړې چې هغوی تقلید منع کړې دی او دوی یې تقلید کوی.»

امام ابو حنیفه وائي:

لاینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص ۲۳۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل یې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړي.»

نو او سنی حنفیان د امام ابو حنیفه د دې قول نه مخالف دي ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغهٔ په مذهب فتویٰ ورکوی.

امام ابو حنیفه وائي:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وويل که د رسول الله صلی الله علیه وسلم قول يې مخالف وي؟

هغه وويل:

«اترکوا قولي لخبر الرسول صلى الله عليه وسلم».

«زما خبره د رسول الله صلى الله عليه وسلم د حديث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وويل: که د صحابه وو قول يې مخالف وي.

هغه وويل:

ص ۱۹

«اترکوا قولي لقول الصحابة». فتح المجيد ۵۰۱ هدية السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفيانو په حال زيات افسوس دی چې صحيح حديث ورته ورسيږي خو بيا هم د امام ابوحنيفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وايي چې ما پرېږده او دوی وايي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنيفه وايي:

«إياكم والقول في دين الله تعالى بالرأي وعليكم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

الميزان الكبرى للشعراني ص ۴۸ ج ۱

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالى په دين کښې د رأيي نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تاسو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او څوک چي د سنتو څخه ووت گمراه شو ».

امام مالك رح وائي :

« ما منا الا راد و مردود علیه إلا صاحب هذا القبر صلی الله علیه وسلم ». فتح المجید ص۱۹۲

« زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مگر هغه باندي خپله خبره بېرته وا پس کېږی او نه منل کېږي غیر د ددی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته ئي اشاره وکړه ».

امام مالك وائي :

« انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا فی رأيي فکل ما وافق الکتاب والسنة فخذو به وکل مالم یوافق الکتاب والسنة فاترکوه ». تفسیر اضواء البیان ص۲۹ ۷-۶

« بی شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رایه وگورئ زما هره رایه چي د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وائي خلی او کومه چي د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پری ئي ږدئ ».

امام شافعی رح وائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لا یدری».

اعلام الموقعین ص ۱۸۱ ج - ۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاک راټولوی یوه کیڅوړه راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص ۵٤۱ ج - ۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شونو همدازما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لابن القیم ص ۷ ج - ۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت سنکاره شونو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښی د یو چا د قول له امله پرېږدي.

امام شافعی وائي:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

واذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي .

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

"کله چې صحيح حديث راغی او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په ديوال وولئ او کله چې تا دليل وليد چې په لاره کښې ايښی وي نو هغه زما قول دی".

امام احمدؒ وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

"زما تقليد هم مه کوئ او د مالكؒ سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه کوئ او د هغه ځای څخه دين واخله چې هغوی اخيستی (قرآن او حديثو څخه) او وائي چې د يوه سړی د ناپوهی او فقاهت د کموالی څخه دا هم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليد وي".

امام احمدؒ وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم» أتدري ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع في قلبه من الزيغ فيهلك» فتح المجيد ص٤١

«زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأیې پسې ځي او الله تعالیٰ فرمائي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناك عذاب ورسېږي» ایا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کېدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینې خبرې رد کړي (قبولې او عملي ئې نکړي) نو د ده په زړه کښې به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شي».

نو دا هغه څلور امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د وروالندې خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وي نو مونږ به دا د رواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږ ه څلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه دا سلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

دالله په دین کښی تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد " .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ٤۹٤ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۳٦

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښی چي پری پکښی وي او څوك ئي راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته " .

ابن عبد البر د مزنی قول داسی را نقلوي :

" یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچې په تقليد يو حکم وکړ بايد ورته وويل شي چې ايا ته چې په څه شي حکم وکړ څه دليل درسره شته؟ که يې ووېل چې: هو ! نو تقليد يې باطل کړ ځکه چې دليل دا حکم واجب کړ نه تقليد . اوکه وې ويل چې ما بې دليله حکم وکړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دې (بېدې بې دليله حکم) وينې توی کړې او فرجونه (ښځې) دې روا کړې او مالونه دې لوټ کړل حال دا چې دا کار الله تعالى بې دليله حرام کړی دی . الله فرمايلي دي : ايا تاسو سره پدې څه دليل شته ؟ .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا	لأربعة لا شك فى فضلهم عندى
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً	ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم	دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
" ای خلکو تاسو پرکوم دلیل دا زمونږ دین هغو خلور و
امامانو پورې تړلی دی چې زما پر نزد د هغوی پر فضیلت
کښی هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښی د دین
علماء دی او د فضیلت ، حق او زهد د سترګو رڼا ده ، لکن
دوی هم د نورو خلکو غوندی دی چې د هغوی خبره دلیل
ندی او نه يې تقلید سباوړځي لپاره ختم کتم لری او دی امامانو
دا هم نه دي ویلي چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هر څوک
پری هدایت مومي ".
ملا علی القاری حنفي وائي :
" لا یجب علی أحد من هذه الأمة أن یکون حنفیاً او مالکیاً
او شافعیاً او حنبلیاً ". بحوالة هدایة السلطان ص۱٦
پدی امت کښی هیچا باندی دا لازم ندي چې یا دی حنفي
وي او یا دی مالکی وي او یا دی حنبلي وي ".
د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهی په
اصولو " التحریر " کښی لیکی :
" ان التزام مذهب معین غیر لازم علی الصحیح لان
التزامه غیر ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم یوجب الله ولا رسوله علی احد من الناس أن یتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص ۱۵

" صحيح خبره داده چې ديوه تاکلی مذهب لازم گڼل په خان باندې ضروري ندي ځکه چې دالازم گڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او دالله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، اودا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې يوڅوک دی دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين کښې دې په هرڅه کښې د هغه تقليد کوي او د نورو سره چې څه وي هغه دې پريږدي ".

علامه خجندی ليکی :

"وماکفر غالب من کفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء" .

هدية السلطان ص ۸

" د مخکښنو او وروستنيو څخه زيات خلک چې کافرشوي دي هغوی د علماؤ ، پيرانو ، مشايخو او پلرونو په تقليد کافر شوي دي "

خجندی بل ځای کښې ليکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كأنهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص٩

"د ورستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو په هکله زړخله افسوس دی چي کتابونې ډک کړيدی او خلک پری گمان کوي چي هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي خکه چي دوی دخلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پرخلکو لازم کړيدي او بيائې دنورو خلکو قول اخيستل او په هغې عمل کولو څخه خلک ويرولي دي نودا داسې شو لکه چه دغه امام نه يې رالبرل شوی نبي جوړ کړی وي چي د هغه اطاعت کيږي".

همدارنگه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښې ليکی :

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الآراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالیٰ ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيرا ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها».

هدية السلطان ص۵

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پر ځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او د دی رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري په هيڅ چا باندې نه الله تعالى اونه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدی کښې حق ته رسېدل هم شته او خطا کېدل هم شته او حق ته رسېدل يوازې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هر ځلي امامان يوی مسألی خواته تللی دي او بيا ورته حق په بل څه کښې سنکاره شويدی نو د هغې مسألی څخه يې رجوع کړېده».

بيا علامه خجندی ليکی:

«فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه».

هدية السلطان ص۲

«نو د اسلام دين يودی نه پکښې دا سی مذهبونه شته اونه پکښې دا سی طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لاري څخه .

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو إلی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة".

مجموع فتاوی ص ۱۶۴ ج ۲۰

"هیڅ چاته دا روا نه دي چې امت ته یو شخص وړاندي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندي د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وټاکی او په هغې باندي دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدی اجماع کړیده چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې او د امت په منځ کښې پری جدائي راوړي".

او شیخ الاسلام ابن تیمه وائی :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم ". مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاكلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هر څه كښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راكوي بلكې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هرچا خپلې خبرې اخيستل كېږي او خپلې پرېښوول كېږي ".

علامه ابن قيم په خپل كتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ كښې ليكي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد و لبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين و طريقة مخترعة و مذهب معين و يفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه و يقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة و اصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية و القادرية و السهروردية و الشاذلية و التيجانية و غيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب و التقليد ".

• دا هم د شيطان د چلونو او دوكو څخه يو چل دى چې خلكو ته ئې امر كړى چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تګ او تا ګلی شخص او دخانه جوړه شوی طریقه او تا ګلی مذهب لازم وګڼی او ددی اتباع پری داسې لازمه وګڼی لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو ددی طریقو او مذهبونو څخه نه وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدي ګڼي . لکه دېر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا دخرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان ، قادریان ، سهروردیان شاذلیان ، تیجانیان او داسې نور . نوکوم تعصب او تقلید چې دوي کوي لدینه د بره په کلکه و بره پکار ده ..

علامه خجندی وائي :

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالیٰ علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین . فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویری أن قوله هو الصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل « . هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ دیوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید ، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړي دي ، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږه عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تاکلي شخص لپاره تعصب وکړ او داسې نظر ؤ چې دا د ده قول هغه حق ته رسېدلی دی چې په مونږ بې تابعداري لازمه ده نو د نورو امامانو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئې وویسته سبنه ده کنه نو و به وژل شي " .

همدارنګه یو شاعر وائي :

ما الفرق بين مقلد فى دينه ‌ ‌ ‌ ‌ راض بقائده الجهول الحائر

وبهيمة عمياء قاد زمامها ‌ ‌ ‌ ‌ أعمى على عوج الطريق الجائر

ریاض الجنة فى الرد على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادى الوداعى

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګر چې د هغه واکې د رانده په لاس کښې وي او په کړو وړو ولاړ وي روان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة　　ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښتـه ځکه چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

گرچه عقلت سوی بالا می پرد　　مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود　　دين احمد راز تحقيقی بود

مثنوی

که ستا عقل　　هر څو مره پورته الوزي خود تقليد مرغ دی لاندې په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وائي :

« و أما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله و سنة رسوله و اعرضوا عن تعلمها اعراضاً كلياً مع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون و يصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ٣٥٨ ج - ٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پر ېښی دی او ددی دوا ړو د زده کړی څخه ئي بالکل اعراض کړی دی سره ددي چي دا قرآن او حدیث د ېر اسان دي او د غو مقلدینو د هغه خلکو چي خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئي د الله تعالی له لوړي دوحی درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي :

" فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا ".

تفسیر أضواء البیان ص ٥٤٧ ج ٧

"نو هغه جاهل مقلدین چي وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدي گمان چي د دغه امام اقوال چي دوی ئي تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږی او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پر ېښوول او د هغه خلکو اقوال چي دوی ئي تقلید کړی هغه کافی دی او دده د ین د سالم پاتي کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کنو تیارو د حقائقو څخه راڼده کړي دي تر دی چې دوی دا سې خبرې کوي».

دا وسنی عصر نامتو عالم سید سابق وائي:

«وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة». فقه السنة ص۱۳ ج-۱

«په تقليد او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدايت ورک کړ، او دا خبره راپيدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شريعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شريعت وګرځېده».

هدارنګه نورو ډېرو علماؤ په تقليد باندې رد و نه ليکلي دي چې د ټولو را نقلول به د لته داوږدوالي سبب وګرځي.

د ډېرنا پوهه او جاهلان دا وائي چې محدثين لکه امام بخاري مسلم، ترمذی او داسې نور مقلدين وو حال دا چې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثين مقلدين نه وو بلکی هغوي په خپلو کتابونو کښې داسې احاديث رانقل کړي دي چې هغه د خلورو مذهبونو مخالف دي، او هيڅ يو محقق داندي ليکلي چې هغوي مقلدين وو بلکې علماء وائي چې هغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدین نه وو لکه چې شیخ الإسلام ابن تیمیه وائي:

* اما البخاری وابوداود فإمامان في الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابو يعلى والبزاز ونحوهم فهم على مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء.

مجموع فتاوی ص ۴۰-۲۰ ج

* بخاری او ابوداود په فقه کښې اماماڼ وو او مجتهدین وو او مسلم، ترمذی، نسائی، ابن ماجه، ابن خزيمة، ابو يعلى بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو، او په علماؤ کښې دیوه تا کلی شخص مقلدین نه وو.

نو د اهل حدیثو مذهب د عامو محد ثینو مذهب دی او دا یو داسې مذهب دی چې د قرآن او حدیثو په دلیل ثابت ولاړ دی او اهل حدیث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحیح غیر مجروح حدیث چې د نسخې او تخصیص دلیل پکښې نوي تابعداري وکړئ، نو څوک چې اهل حدیثو سره بغض کوي هغوي د حدیثو سره بغض کوي، او امام ابن قیم داسې خلکو ته وائي:

یا مبغضا اهل الحديث وشاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوما علمت بأنهم انصار دیـ ـن الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك و لا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

«ای اهل حدیثو سره کینه اوبغض کوونکیه او هغوبیته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړېده» ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان اوقرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه اوبې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسې یو بنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې د ایمان بوی میسدلی وی.

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن اوحدیثو عمل کوي اوحدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو اوقرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ، «فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ»

"نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي".

ابومحمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

عليك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجمانی کوي ، او کله چې تېه تیاره شپه را وخېژي نو بیا رناښتته دی مګر په حدیثوکښې ده او په اهل حدیثوکښې ده » .

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ	ولا تك بدعیاً لعلك تفلح
ولذ بكتاب الله والسنن التی	اتت عن رسول الله تنجو وتربح
ودع عنك اراء الرجال وقولهم	فقول رسول الله ازكی وأرجح
ولا تك فی قوم تلهو بدینهم	فتطعن فی اهل الحدیث وتقدح
إذا ما اعتقدت الدهر یا صاح هذه	فأنت علی خیر تبیت و تصبح

« دالله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شی او دالله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به وموموی او خوشحال به شی ، او دخلکو رائې او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې دخپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه دغسې پاک عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښې وي » .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

داعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پيغمبر سنتو ته ئې ځان منسوب کړي وي، او په خلکو کښې رانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعين وي) -

يو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله　　فالرأى ليل والحديث نهار

" د حديثو او اهل حديثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رايه شپه او حديث ورځ ده "

يعنى حديث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حديثو مقابله کښې د بل چا خبره او رايه داسې تياره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالی مونږ پدی مامور کړي يو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوي به په دنيا کښې د ضلالت او بې لارې کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختی څخه نجات ومومي او هيڅ ويره او غم به پري نه وي. الله تعالی فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوي به نه ويره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځای کښې الله تعالیٰ فرمائي:

"فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى".

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدې دواړو آيتونو کښې الله تعالیٰ د هدايت تابعدارو ته زيری ورکړي چي د ضلالت، شقاوت، ويری او غم څخه به خلاص شي، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کيږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي:

"قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ" . (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چي زه تاسو يوازې په وحی ډاروم".

تفسير اضواء البيان د مخکښنيو دوه آيتونو په تفسير کښې داسې ليکي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم."

تفسير اضواء البيان ص ۴۸۲ ج-۷ ص ۴۸۳ ج-۷

"پدی کښی شک نشته چي د وحی د تابعدارانو څخه چي کومه گمراهي شقاوت، ویره او غم په قرآنکریم کښی نفی شوی دا د هغه چا لپاره نشی کیدای چي دیوه داسی عالم تقلید کوي چي هغه معصوم ندی او دا مقلد نه پوهیږي چي په کومه مساله کښی ده دچا تقلید کړیدی دا مشرئي په هغې کښی حق ته رسیدلی دی او که خطا شویدی په داسی حال کښی چي ده دالله تعالی د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړیدی، خصوصاً هغه وخت چي دا مقلد گمان کوي چي ده دچا تقلید کړیدی د ده د هغه رأیې بس دي او د الله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کیږي."

نو مونږ همدا وایو چي ای خلکو راځئ د وحی تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کینې هدایت نشته او وحی کېنی فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات څخه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅ ته وحی نده شوی او نه به ورته وشي ، هرکله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجوروی او کله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندی بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي او غواړي چې خلك د حق د قبول څخه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث ... وناصري القرآن والإیمان

سمیتموهم انتم وشیوخکم ... بهتابها من غیر ما سلطان

وجعلتموها سبة لتنفروا ... عنهم کفعل الساحر الشیطان

ما ذنبهم والله إلا أنهم ... اخذوا بوحی الله والفرقان

وابوا بأن یتحیزوا لمقالة ... غیر الحدیث ومقتضی القرآن

وابوا یدینوا بالذی دنتم به ... من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او
ايمان په امداديانو ايښي دي تاسو او ستاسي مشرانو پرې
بې دليله په تهمت دانوموړ ايښي دي ، او بيا مو دا نومونه
کنځل ګرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ
ستاسو دا کار د جوګي ساحر او شيطان په څير دی ، والله چې
د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحي او
قرآن اخيستي دی او د دی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضیٰ
او د حديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، او هغوی د دغه دين
چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبری دي
د هغه انکار کوي ".

نوموړ يوازې او يوازې خلکو ته دا وايي چې د الله تعالیٰ کتاب
و منئ او د الله تعالیٰ د رسول محمد صلی الله علیه وسلم احاديث ومنئ
او دا خبره دا سلام د ښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا
ورسره څه دليل نوي نو کله وايي چې دا وهابيان دي
او کله وايي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وايي
او په دې نومونو غواړي چې خلک له حق څخه بند کړی او د
صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موښ
وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يوازې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو اود قرآن اوحدیثو خلاف خبره چې دهرچا وي مونږ يې منلو ته تيار نه يو نوكه دغه رنګه خلكو ته تاسي وهابيان وائي نو وهاب دالله نوم دی او مونږ دالله بندګان يو نو مونږ ښيا وهابيان يولكه چې يو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً فأنا المقر بأ سنى وهابي

انفي الشريك عن الإله فليس لي رب سوى المتفرد الوهاب

لا قبة ترجى ولا وثن و لا قبرله سبب من الأسباب

كلا ولا حجر ولا شجر ولا عين ولا نصب من الانصاب

ايضا ولست معلقا لتميمة اوحلقة اودعة او ناب

لرجاء نفع اولدفع بليـــة الله ينفعنى و يدفع ما بي

والإبتداع وكل امر محدث فى الدين ينكره اولوا الالباب

أرجو بأنى لا أقاربه ولا أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : كه د محمد صلی الله عليه وسلم تابعدار وهابي وي نو زه پدې اقرار كوم چې زه وهابي يم زه دالله تعالى سره شريك نفي كوم نو ديواځې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه دكومي ګومبزی نه اميد كيدای شي او نه دكومي دركاه نه او نه كوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړېدای شي . همدارنګه نه دكومې تيكې نه اونه دكومې ونې نه اونه د كومې چينې نه او يا بلې دركاه نه د فايدې اميد كيدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ ترم او نه کوم بند ترم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوائې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیرې کوي ، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امید لرم چې داسې بدعا نو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وائي :

" اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان .

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری "

امام شافعی وائي :

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم "

المیزان الکبری للشعرانی ص ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې ؤ ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیدا شي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالى فرمائي :

"يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِي الْاَمْرِ مِنْكُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِيْ شَيْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَى اللّٰهِ وَالرَّسُوْلِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّ اَحْسَنُ تَاْوِيْلًا" .

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو ! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ - او د اميرانو چې ستاسو نه وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پيدا شو نو دغې رجوع الله او دغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قيامت په ورځ ايمان لرئ ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت" .

الله تعالى فرمائي چې که تاسو په الله او د قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لرئ نو د اختلاف په وخت کښې الله او دهغه رسول یعني دالله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ دالله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زموږ ترمنځ اختلاف پاتي نشی ، اختلاف د صحابه وُ ترمنځ هم پیښیږی ، لکن کله به چي هغوی ته د الله تعالی دکتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوی به دخپلو او یاد بل چا رایو او اقوالو پسی نه تلل بلکي د دلیل تابعداری به ئې کوله لکه د مثال په توګه :

کله چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چي عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چي دا واقعه محدثین او مؤرخین داسي را نقلوی :

"عن ابی هریرة قال : لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدي رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص۳۰۵ ج-٤

"ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضي الله عنه ودريد ه او وئي ويل: ځينې منافقان داګومان کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچې په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چې موسى بن عمران عليه السلام تللي ؤ هغه دخپل قوم څخه غلو بنت (٤٠) شپې غائب ؤ او بيا ورته راوابيس شوه او په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسې بېرته راشي لکه څنګه چې موسى عليه السلام راغلی ؤ نود هغو خلکو خپې او لاسونه به غوڅ کړي چې وائي: رسول الله وفات شويدی" .

لکن حضرت ابوبکر رضي الله عنه چې کله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دلېدلو لپاره د عائشې رضي الله عنها کورته ننوت او کله ئې چې وليده چې هغه وفات شوی . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وويل: چپ شه؛ هغه چپ نشو بيا ابوبکر رضي الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنائ وروېله بيائې وويل :

" يا ايها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت " .

" اى خلكو که چا د محمد صلى الله عليه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلى الله عليه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندى دى او نه مړکېږي " .

بيائې دا آيت ولوست :

" وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضروا الله شيئا وسيجزى الله الشاكرين " . آل عمران - ۱٤٤

" محمد ندى مګر رسول دى لده نه مخکېنى رسولان تېرشويدي . اياکه مړشو اوياووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوک چې وروسته وګرځېده (مرتد شو نو هېڅکله الله ته ضرر نشي رسولى او ژر دى چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړى " .

نو کله چې عمر رضي الله عنه دا آيت واورېده نو حيران شو او په ځمکې را پرېوته او وئې ويل :

" عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات " .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شویدی".

عمر رضی الله عنه چې کله آیت وا وریده سو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېده او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې يې
ونه ویل چې ددې مطلب دادی او یا هغه دی، هېڅ تأویل او تحریف يې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره يې پرېښوده.
همدارنګه بل خلاف د صحابه ؤ منځ کښې دا راپیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو، ځینو وویل چې مسجد کښې يې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره يې ښخوو، ابوبکر رضی الله عنه وویل :
"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول : ما قبض نبي إلا دفن حیث یقبض".

السیرة النبویة لابن هشام ص ۳۱٤ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې : هر نبي چې مړ شویدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي".
نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو تول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث يې ومانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښی د رأیی منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي :

﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴾

(الاحزاب - ۳٦)

« او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمني ښځي ته دا روا ندی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغو ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهي سره » .

نو د قرآن او نبوی احادیثو په مقابل کښی بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندي کړي بلکي که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او گمراه وي .

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتى على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله » اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولو کښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي د الله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلی رائې او خواهش پسي تللی دي د ډېر حرام ئې حلال کړيدی او د ډېر حلال ئې حرام کړيدي او دا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤ کښي د ډېر زيات دی هر څه کښي ئې له څانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي او دا حرام دي او دا مکروه دی ، دا فرض دی او دا سنت دي ، دا مستحب دی او دا مباح دي ، حال دا چي اکثره دا سي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله او که په خپله رايه يي وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښي يي وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:

«اي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص۵۳ ج۱

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پرما سیوری وکړي که ما د الله د کتاب په یو آیت کښي له ځانه خبره وکړه او یا می داسي څه وویل چي زه پری نه پوهېږم».

عمر رضي الله عنه وائي:

«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص۵٤ ج۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم
مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء
د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ ".

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دین کښي له رأيي څخه ووړ بچ شئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وويل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها وتفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

"د رأيي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو ستړی کړل (یاد يي نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد يي نه کړل) نو ورڅخه وتښتیدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووائي چي مونږ نه پوهیږو، نو په خپله رأيه يي د سنتو خلاف وکړل نو تاسو ځانونه دغسي خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم مونږ چې په اوسني عصر کښې ګورو هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأيي تابعدار دي دا ورته شرم او عار ښکاري چې کله ورځنه پوښتنه وشي او دوی ووایي چې مونږ نه پوهیږو نو بې علمه فتوی یې خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د رالیږلي او غوره شوي دین څخه بل لوري ته روان کړل اوس ورته دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحیح حدیث لپاره خپله خبره پرېږدي نو دین څخه یې داسې یو شی جوړ کړي چې د خپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع یې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې هم بې لارې کړل .

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وویل :

تاسو باندې به ورستي کلونه د مخکنیو نه ډېر بدتر راځي بیا یې وویل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل :

صـ۵۷ ج۱ «ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين

« بیا به داسې خلک پیدا شي چې ټول د دین کارونه به په خپله رایه قیاسوي او اسلام به نړوي ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لو كان الدين بالرأي لكان اسفل الخف اولى بالمسح من اعلاه وقد رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يمسح على ظاهر خفيه»

رواه ابو داود.

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحې وړ ؤ حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلم لیدلای ؤچې د موزو د پاسه طرف باندې به يې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی. او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده.

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعين ص۵۹ ج-۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأیه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي».

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله علیهم هم د رأیې او قیاس رد صحوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په یوه دیني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حدیثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وایي چې زه نه پوهېږم او دیوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عیب ندی چې یو څوک ووایي: زه نه پوهېږم لکن دا یو لوی عیب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تأليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة
تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد
بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library